--**रिझर्व बँक ऑफ इंडिया** --

www.rbi.org.in

आरबीआय/२०१२-१३/८९
आरपीसीडी. जीएसएसडी. बीसी. क्र. २ /०९.१०.०१/२०१२ - १३ जुलै २, २०१२

सर्व भारतीय अनुसूचित वाणिज्य बँका
अध्यक्ष /व्यवस्थापकीय संचालक

महोदय,

महापरिपत्रक- प्राधान्य क्षेत्रातील कर्ज - अल्पसंख्याक जमातींसाठी कर्ज सुविधा

अल्पसंख्याक जातीजमातींना कर्जसुविधा देण्याबाबत रिझर्व बँकेने नियतकालिक रितीने बँकांना सूचना/निदेश दिले आहेत. ह्याबाबतच्या सर्व सूचना एकाच जागी उपलब्ध व्हाव्यात ह्यासाठी, ह्या विषयावरील विद्यमान मार्गदर्शक तत्वे/सूचना/निदेश असलेले एक महापरिपत्रक तयार करण्यात आले असून त्याला परिशिष्टही जोडण्यात आले आहे. आमच्याकडून सांगण्यात येत आहे की, हे महापरिपत्रक अद्यावत करण्यात आले असून ह्यात जोडपत्र-४ मध्ये दिल्यानुसार, रिझर्व बँकेने वेळोवेळी दिलेल्या पूर्वीच्या सूचना त्यात एकत्रित करण्यात आल्या आहेत.

कृपया पोच द्यावी.

आपला,

(सी. डी. श्रीनिवासन्)
मुख्य महाव्यवस्थापक

ग्रामीण योजना व कर्ज विभाग, केंद्रीय कार्यालय, १०वा मजला, केंद्रीय कार्यालय इमारत, शहीद भागतसिंह मार्ग, पो.बॉ १००१४. मुंबई ४००००१.
फोन : २२६०१००० फॅक्स : २२६१०९४३/२२६१०९४८ ई-मेल : cgmrpcd@rbi.org.in

अनुक्रमणिका

अनुक्रमांक	माहिती
जोडपत्र १	**एकूण प्राधान्य क्षेत्रातील अग्रिम राशींच्या तुलनेत, उल्लेखिलेल्या अल्पसंख्यांक जमातींना दिल्या गेलेल्या, प्राधान्य क्षेत्रातील अग्रिम राशींचे संपलेल्या अर्धवर्षासाठी असलेले विवरणपत्र**
जोडपत्र २	**अधिकतर अल्पसंख्यांक असलेल्या जिल्ह्यांची यादी**
जोडपत्र ३	**रोजी संपलेल्या एकूण प्राधान्य क्षेत्रातील अग्रिम राशींच्या तुलनेत, उल्लेखिलेल्या अल्पसंख्यांक जमातींना दिल्या गेलेल्या प्राधान्य क्षेत्रातील अग्रिम राशींचे संपलेल्या त्रैवार्षिक साठी असलेले विवरणपत्र**
जोडपत्र ४	मुख्य परिपत्रकात एकत्रित केलेल्या परिपत्रकांची यादी

महापरिपत्रक

उधारीसाठी प्राधान्य असलेला विभाग

विशेष कार्यक्रम

१. अल्पसंख्यांक जमातींसाठी उधारीची सुविधा

भारत सरकारने असे निर्देशित केले आहे की अल्पसंख्यांक जमातींना सुरक्षित ठेवण्यासाठी, सरकारने प्रायोजित केलेल्या विविध विशेष कार्यक्रमांद्वारा मिळणारे लाभ योग्य आणि समाधानकारकरित्या त्यांच्यापर्यंत पोचण्यासाठी काळजी घेतली पाहिजे. सार्वजनिक तसेच खाजगी विभागातील सर्व वाणिज्य बँकांना, अल्पसंख्यांक जमातींना बँक उधारीचा सुरळीत पुरवठा होत आहे याची खात्री करण्याचा सल्ला देण्यात आला आहे.

२. अल्पसंख्यांक जमातींची व्याख्या

२.१ भारत सरकारच्या स्वास्थ्य मंत्रालयातर्फे खालील जमाती अल्पसंख्यांक जमाती म्हणून सूचित करण्यात आल्या आहेतः

(अ)शिख

(ब) मुसलमान

(क) ख्रिश्चन

(ड) पारसी

(ई) बौद्ध

३. विशेष कक्षाची निर्मिती आणि खास अधिका-याची नियुक्ती

३.१ अल्पसंख्यांक जमातींना उधारीचा सुरळीत पुरवठा होत आहे याची खात्री करण्यासाठी प्रत्येक बँकेमध्ये विशेष कक्षाची स्थापना केली पाहिजे आणि उप महाव्यवस्थापक/सहायक महाव्यवस्थापक श्रेणी किंवा कोणतीही इतर समान श्रेणी धारण करणा-या अधिका-याकडे त्याचे प्रमुख पद असले पाहिजे जो 'नोडल अधिकारी' म्हणून काम करेल.

३.२ अल्पसंख्यांक जमातींचे केंद्रीकरण असलेल्या प्रत्येक जिल्ह्यातील प्रमुख बँकेमध्ये एक अधिकारी असला पाहिजे, जो **फक्त** अल्पसंख्यांक जमातींना उधारीच्या पुरवठ्यासंबंधी असलेल्या समस्यांकडे लक्ष देईल. बँक उधारीच्या विविध कार्यक्रमांसंबंधी अल्पसंख्यांक जमातींमध्ये माहिती प्रसिद्ध करणे आणि शाखा व्यवस्थापकांच्या सहयोगाने त्यांच्या फायद्यासाठी उपयुक्त योजनासुद्धा तयार करणे ही त्याची जबाबदारी असेल.

३.३ भारत सरकारने किमान २५% अल्पसंख्यांक लोकसंख्या असलेल्या १२१ अल्पसंख्याक केंद्रिकृत जिल्ह्यांची सूची दिली असून, त्यातुन अशा राज्य/केंद्र शासित प्रदेशांना वगळण्यात आले आहे, जिथे अल्पसंख्यांकांची संख्या मोठ्या प्रमाणात आढळते (जम्मू आणि काश्मिर, पंजाब, मेघालय, मिझोराम, नागालँड आणि लक्षद्विप). त्याप्रमाणे, सर्व अनुसूचित वाणिज्य बँकांना आमच्या पत्र आरपीसीडी.एसपी.बीसी.क्र.१३/ ०९.१०.०१/२००७-०८,दिनांक १६ जुलै २००७ अन्वये या १२१ जिल्ह्यांमधल्या अल्पसंख्यांकांकडे होणाऱ्या ऋण प्रवाहाचे खास निरीक्षण करण्याची सूचना दिली आहे, **प्राथमिक क्षेत्राच्या एकुण उद्देशामध्ये अल्पसंख्यांक समुदायाला योग्य आणि एकसमान ऋण/क्रेडिट सहभाग मिळण्याची खात्री** करुन घेण्यासाठी या १२१ जिल्ह्यापैकी १०३ जिल्ह्यांना आत्तापर्यंत निरीक्षिले गेले आहे. (**परिशिष्ट २** मध्ये अल्पसंख्यांक संख्येचे केंद्रिकरण असलेल्या जिल्ह्यांची अद्ययावत यादी दिलेली आहे.)

३.४ नियुक्त केलेले अधिकारी सदर जिल्ह्यांमधल्या अल्पसंख्यांक समुदायांना ऋण सहयोग देण्यासंबंधीच्या बाबींकडे खास लक्ष देतील. नियुक्त केलेले अधिकारी जिल्हा पातळीवर अग्रणी बँक सेट अप देखील जोडू शकतात.अशा तऱ्हेने, त्यांना अग्रणी बँकेच्या वरीष्ठ आणि इतर ऋण संस्था आणि सरकारी एजन्सीज सोबत प्रभावी संपर्काचा पुरेसा अनुभव असलेल्या अधिकाऱ्यांकडून आवश्यक ते मार्गदर्शन मिळेल, त्याचप्रमाणे ते जिल्ह्यामधील इतर बँकांच्या शाखा व्यवस्थापकांच्या निकट सहयोगाने कार्य करु शकतील. नियुक्त केलेल्या अधिकाऱ्याला अल्पसंख्यांक समुदायांच्या सभासदांसाठी योग्य असलेल्या योजनांच्या निर्मितीसाठी त्यांचे मार्गदर्शन देण्याच्या दृष्टीने सामुहिक सभांचे देखील आयोजन करावे लागेल. नियुक्त केलेल्या अधिकाऱ्याला बजावण्यास सांगितलेली भूमिका योग्य पध्दतीने बजावली गेली आहे याची संबंधित बँकांना शाश्वती करणे आवश्यक असेल.

३.५ अल्पसंख्यांक समुदायांना दिल्या जाणाऱ्या ऋण प्रवाहासाठी पावले उचलली जात असल्याची, जिल्हा सल्लागार समिती(डीसीसीज्)च्या संयोजन बँका आणि जिल्हा पातळीवरील बँकर्स समित्यांना (एस एल बी सीज)खात्री करणे आवश्यक असेल आणि या संबंधीत झालेल्या प्रगतीचा आढावा त्यांच्या बैठकांमध्ये नियमीत स्वरुपात घेतला जात असल्याची देखील शाश्वती करणे गरजेचे आहे.

३.६ डी एल आर सी/एस एल आर एम/एस एल बी सीच्या संयोजन बँका, जिल्हा पातळीवरील आढावा समितीच्या (डिएल आर सी), राज्य पातळीवरील आढावा समिती (एस एल आर एम) आणि राज्य पातळीवरील बँकर्स समिती(एस एल बी सी)च्या बैठकांना उपस्थित राहण्यासाठी राज्य अल्पसंख्यांक समितीच्या/बोर्डाच्या किंवा राज्य अल्पसंख्यांक आर्थिक कॉर्पोरेशन्सच्या अध्यक्षांना/व्यवस्थापकिय संचालकांना किंवा त्यांच्या प्रतिनीधींना आमंत्रित करु शकतात.

३.७ नाव, पद आणि (१) मुख्य कार्यालयातील विशेष विभागाच्या प्रभारी अधिकाऱ्याच्या (२) अल्पसंख्यांक समुदायाच्या समस्यांची देखरेख करण्यासाठी विशिष्ट जिल्ह्यांमध्ये अग्रणी बँकांनी नियुक्त केलेल्या अधिकाऱ्याच्या कार्यालयाचा पत्ता, बँकांनी राष्ट्रीय अल्पसंख्यांक आयोगाकडे खाली दिलेल्या पत्त्यावर प्रस्तुत करावा आणि वेळोवेळी अद्ययावत करावा

सचिव

राष्ट्रीय अल्पसंख्यांक आयोग
भारत सरकार
५ वा मजला
लोक नायक भावन

खान मार्केट
नवी दिल्ली ११० ००३

या संबंधीत झालेल्या संभाषणाची एक प्रत ग्रामीण नियोजन आणि ऋण विभाग, भारतीय रिझर्व बँक, केंद्रीय कार्यालय, मुंबई, कडे देखील सुपूर्द करावी.

३.८ अल्पसंख्यांक समुदायाची लोकसंख्या जास्त असेल्या विशिष्ट जिल्ह्यांमधल्या अग्रणी बँका राष्ट्रीय अल्पसंख्यांक समिती/वित्तपुरवठा कॉर्पोरेशनला अतिरीक्त कार्यामध्ये सहभागी करुन घेऊ शकतात, या अतिरीक्त कार्यांमध्ये जनजागृती करणे, लाभधारकांची ओळख, विकासक्षम प्रकल्पांची निर्मिती, बॅकवर्ड आणि फॉरवर्ड लिंकेजेसची तरतुद करणे उदा. इनपुट्स/मार्केटिंगचा पुरवठा, वसुली इ. सारख्या कार्यांचा आंतर्भाव होतो.

३.९ विशिष्ट जिल्ह्यांमधल्या अग्रणी बँका नाबार्ड/एन जी ओज (खाजगी संस्था)/स्वैच्छिक संस्थांशी स्वयं मदत गटांमार्फत(एसएचजीज्)गरीबांपर्यंत पोहोचण्यासाठी एकजुट होतात. अल्पसंख्यांची लोकसंख्या अधिक असणाऱ्या जिल्ह्यामधल्या अग्रणी बँकांना अल्पसंख्यांक समुदायाला विशेषतः गरीब आणि निरक्षर लोकांना उत्पादनक्षम कार्यांसाठी बँकेचे कर्ज घेता येण्याची खात्री देण्याची आश्वासन देण्यासाठी त्यांच्या अग्र सक्रिय भूमिकेला पार पाडावे लागेल.

४ डी आर आय योजनेअंतर्गत दिली जाणारी अग्रिम राशी

बँका डी आर आय योजने अंतर्गत राज्य अल्पसंख्यांक वित्त/विकास कॉर्पोरेशनच्या मार्फत कर्ज देऊ शकतात, या कर्जाचे नियम आणि अटी एस सी/एस टी विकास कॉर्पोरेशन मार्फत दिलेल्या गेलेल्या कर्जांवर लागु होतात, यासाठी कॉर्पोरेशनच्या लाभधारकांना पात्रतेचा निकष आणि योजनेच्या अंतर्गत दिलेले नियम आणि अटींची पूर्तता करणे गरजेचे असेल. कर्जाच्या निवेदनांची वेळेवर मंजूरी आणि रकमेला दिले जाण्याची खात्री करण्यासाठी बँका नोंदवह्यांच्या योग्य त्या प्रतिपाळाची देखील खात्री देऊ शकतात.

५ निरीक्षण

५.१ बँका डी आर आय योजने अंतर्गत राज्य अल्पसंख्यांक वित्त/विकास कॉर्पोरेशनच्या मार्फत कर्ज देऊ शकतात, या कर्जाचे नियम आणि अटी एस सी/एस टी विकास कॉर्पोरेशन मार्फत दिलेल्या गेलेल्या कर्जांवर लागु होतात, यासाठी कॉर्पोरेशनच्या लाभधारकांना पात्रतेचा निकष आणि योजनेच्या अंतर्गत दिलेले नियम आणि अटींची पूर्तता करणे गरजेचे असेल. कर्जाच्या निवेदनांची वेळेवर मंजूरी आणि रकमेला दिले जाण्याची खात्री करण्यासाठी बँका नोंदवह्यांच्या योग्य त्या प्रतिपाळाची देखील खात्री देऊ शकतात. विवरणे(ज्यांना परिशिष्ट १ मध्ये नमुद केलेले आहे) आर बी आय कडे प्रत्येक अर्धवर्ष समाप्तीपासून एका महिन्याच्या आत पोहोचणे गरजेचे आहे.

५.२ भागिदारी संस्थेच्या बाबतीत, जर बहुतांश भागीदार एका किंवा इतर नमुद केलेल्या अल्पसंख्यांक समुदायातुन आलेले असतील, तर अशा भागीदार संस्थेला दिलेल्या अग्रिम रकमांना अल्पसंख्यांक समुदायाला दिलेल्या अग्रिम राशींप्रमाणे हाताळावे आणि त्याप्रमाणे दिलेल्या विवरणामध्ये याचा आंतर्भाव करावा. कंपनीला स्वतःचे स्वतंत्र कायदेशीर अस्तित्व असते आणि त्यामुळे तीला दिलेले अनुदान/अग्रिम रक्कम विशिष्ट अल्पसंख्यांक समुदायाला दिलेल्या अग्रिम रकमेप्रमाणे हाताळले जाणार नाही.

५.३ दिलेल्या जिल्ह्यांमधल्या जिल्हा सल्लागार समितीच्या संयोजक बँकांनी नमुद केलेल्या अल्पसंख्यांक समुदायांना बँकेमार्फत प्राथमिक क्षेत्रांना दिल्या गेलेल्या अग्रिम रकमांच्या माहितीला जिल्ह्यांसाठी दिलेल्या पध्दतीमध्ये (परिशिष्ट ३ प्रमाणे) त्यांची महत्वाची जवाबदारी म्हणुन आर बी आयच्या संबधित क्षेत्रीय अधिकाऱ्यांना सदर त्रैमासिक वर्षाच्या समाप्तीपासून एक महिन्याच्या आत प्रस्तुत करावी. अग्रणी बँकांनी विवरण प्रस्तुत करण्याच्या विशिष्ट जिल्ह्यांच्या नावांना आणि आर पी सी डी क्षेत्रीय कार्यालयांना दर्शविणारी सूची परिशिष्ट २ मध्ये दिली गेली आहे.

५.४ अल्पसंख्यांक समुदायाला दिलेल्या क्रेडिट प्रवाहाच्या बाबतीमधल्या प्रगतीचा जिल्हा सल्लागार समित्यांच्या (डीसीसीच्या) आणि राज्य पातळीवरील बँकर्स समित्यांच्या (एस एल बीसीच्या)नियमीत बैठकांमध्ये आढावा घेणे आवश्यक आहे.

५.५ विशिष्ट जिल्ह्यांमधल्या अग्रणी बँकांनी डी सी सीच्या, तसेच संबंधीत एस एल बीसीच्या बैठकांच्या कार्यसूची टिपणांचे यथार्थ निष्कर्षण आणि कार्यवृत्त केंद्रिय वित्त मंत्रालय आणि समाज कल्याण मंत्रालयास त्यांच्या उपयोगासाठी त्रैमासिक तत्वावर प्रस्तुत करणे गरजेचे आहे.

६ प्रशिक्षण

६.१ बँक कर्मचारी वर्ग आणि अधिकाऱ्यांनी योग्य त्या दृष्टिकोनाने आणि अल्पसंख्यांकाच्या कल्याणासाठीच्या विविध कार्यक्रमांचे मूल्यांकन केल्याच्या खात्री सोबत, अधिकारी आणि इतर कर्मचारीवर्गाला आवश्यक ते दिशानिर्देशन करणे महत्वाचे आहे. यासाठी बँकांनी आवश्यक त्या व्याख्यान मालिकांचा आवश्यक असणाऱ्या प्रशिक्षण कार्यक्रमांचा भाग म्हणुन आंतर्भाव करावा, या प्रशिक्षण कार्यक्रमांमध्ये प्रवेश अभ्यासक्रम, ग्रामिण कर्ज कार्यक्रम, प्राथमिक क्षेत्रांना कर्ज देणे, गरीबी निवारण कार्यक्रम इ.चा समावेश होतो.

६.२ विशिष्ट जिल्ह्यातील अग्रणी बँकांनी संस्थात्मक विकास कार्यक्रमांचे आयोजन केले पाहिजे, त्यामुळे या भागातील अल्पसंख्यांक समुदायांच्या सभासदांना, बँकांमार्फत वित्त सुविधा दिलेल्या विविध कार्यक्रमांचा लाभ घेता येईल. प्रमुख रोजगारावर आणि जिल्ह्यातील मोठ्या विभागांमधल्या लोकांमार्फत हाती घेतलेल्या कार्यांच्या प्रकारावर आधारीत, जिल्ह्या उद्योग केंद्र, एसआयडीबीआय, राज्य तांत्रिक सल्लागार संस्था, खादी आणि ग्रामोद्योग समिती आणि स्वैच्छिक संस्थांच्या सहकार्यानेयोग्य पध्दतीच्या कार्यक्रमांचे आयोजन केले जाते, जे अशा प्रशिक्षण आणि दिशानिर्देशन कार्यक्रमांना प्रभावी करण्याच्या दृष्टिने सुसज्ज असतात. या कार्यक्रमांचा कालावधी, अभ्यासक्रम संमती, निवड केलेल्या शिक्षकांचे समर्थन घेण्याचा निर्णय प्रत्येक अग्रणी बँकेमार्फत घेतला जातो, यासाठी सद्यस्थिती, आवश्यकता असलेली आणि वर्तमान स्थितीतील कौशल्ये, त्याचप्रमाणे जिल्ह्यातील लोकांचे मूल्यांकन या बाबींना देखील विचाराधीन घेण्यात येते.

६.३ विशिष्ट जिल्ह्यांमधील अग्रणी बँका, या विशेष स्वरुपाच्या जिल्ह्यांमध्ये नियुक्त केलेल्या कर्मचारी वर्गाला, विविध क्रेडिट/कर्ज योजनांच्या अंतर्गत अल्पसंख्यांक जनसमुदायाला सहकार्य करण्यासाठी योग्य पध्दतीच्या प्रशिक्षणाद्वारे संवेदनाक्षम आणि प्रोत्साहित करु शकतात.

६.४ अग्रणी बँका बँकेच्या अधिकाऱ्यांसाठी मायक्रो क्रेडिट/ नाबार्डच्या डी डी एमस् च्या मदतीने एसएचजी ना दिल्या जाणाऱ्या कर्जासाठी संवेदनाक्षम कार्यशाळांचे आयोजन करु शकतात.

७ प्रचार

७.१ अल्पसंख्यांक जनसमुदाय मोठ्या प्रमाणावर असणाऱ्या ठिकाणी आणि विशेषतः परिशिष्ट २ मध्ये दिलेल्या सूची प्रमाणे अल्पसंख्याक लोकसंख्या जास्त प्रमाणात असलेल्या जिल्ह्यांमध्ये शासनाच्या अनेक गरीबी विरोधी कार्यक्रमांचा उत्तम प्रध्दतीने प्रचार होणे आवश्यक आहे.

७.२ विशेष जिल्ह्यांमधल्या अग्रणी बँका अल्पसंख्यांक जनसमुदायांमध्ये योग्य बँकांमार्फत माध्यमांनी उपलब्ध असणाऱ्या कर्ज सुविधांबद्दल जागृती आणू शकतात, यामध्ये या समुदायांच्या (१) मुद्रण प्रचारमाध्यमांमार्फत केलेल्या प्रचाराचा म्हणजेच स्थानिक भाषांमध्ये पत्रकांच्या, जाहिरातींच्या वितरणाचा /वृत्तपत्रांमध्ये लेखांच्या प्रचाराचा समावेश होतो. (२)टिव्ही चॅनल्स-डीडी/स्थानिक चॅनल्स, (३)धार्मिक/सणासुदीच्या वेळी मेळाव्यामध्ये /जत्रांमध्ये सहभाग/स्टॉल्सची उभारणीचा समावेश होतो.

८. राष्ट्रीय अल्पसंख्यांक विकास आणि वित्त व्यवस्था कॉर्पोरेशन (एन एम डी एफ सी)

८.१ राष्ट्रीय अल्पसंख्यांक विकास आणि वित्त व्यवस्था कॉर्पोरेशनची स्थापना सप्टेंबर १९९४ मध्ये अल्पसंख्यांकांच्या मागासलेल्या वर्गांसाठी आर्थिक आणि विकासात्मक कार्यक्रमांना प्रोत्साहन देण्यासाठी करण्यात आली. एन एम डी एफ सी एक शीर्षक संस्थेच्या स्वरुपामध्ये कार्य करते आणि संबंधीत राज्य/केंद्रशासित प्रदेशांच्या शासनांच्या राज्य अल्पसंख्यांक वित्तव्यवस्था कॉर्पोरेशनमार्फत लाभधारकांना आपले निधी उपलब्ध करुन देतात.

८.२ एन एम डी एफ सी हि एक कार्यरत, अन्य बाबींसोबतची, सरासरी धन योजना आहे. योजनेच्या अंतर्गत बँके कडुन दिले जाणारे वित्त सहाय्य प्रकल्पाच्या खर्चाच्या ६० टक्क्यांपर्यंत असेल. प्रकल्पाची उरलेली रक्कम राज्य मार्गिकृत एजन्सी एन एम डी एफ सी आणि लाभधारकामध्ये आणि २५%, १०% आणि ५% अनुक्रमे अशा प्रमाणात वाटली जाते. बँकेच्या वित्त सहय्याला वाढवत असताना, बँकेने आर बी आय ने वेळोवेळी जाहिर केलेल्या प्राथमिक क्षेत्रांना दिलेल्या अनुदानासंबंधीत मार्गदर्शकांना/सूचनांना विचारात घेने गरजेचे आहे. कर्जाच्या सहय्याने उभारलेल्या मालमत्ता बँकांकडे तारण ठेवल्या गेल्याची खात्री करुन घ्यावी.जिथे बँकेकडुन वसुली केली जाते, तेव्हा ती वसुली बँकेच्या थकबाकीला जर रकमेत प्रथम पूर्ण केले जात असेल,तर ही वसुली क्रमागत असणे आवश्यक आहे.

९ पंतप्रधानांची अल्पसंख्यांकांच्या विकासासाठी १५ कलमी योजना

भारत सरकारने पंतप्रधानांच्या अल्पसंख्यांकांच्या विकासासाठी १५ कलमी योजनेचे पुनरावलोकन केले. कार्यक्रमाचा मुख्य उद्देश म्हणजे प्राथमिक क्षेत्रातील कर्जाच्या योग्य प्रमाणाला अल्पसंख्यांक समुदायाकडे निर्देशित करणे आणि शासनामार्फत पुरस्कृत विविध योजनांचे लाभ सुविधांपासुन वंचित असणाऱ्या लोकांपर्यंत पोहोचवणे असा आहे, ज्यामध्ये अल्पसंख्याक

जनसमुदायाच्या लाभांपासुन वंचित असणाऱ्या विभागांचा समावेश होतो. केंद्र मंत्रालये/विभाग राज्य/केंद्र शासित शासना मार्फत सहयोगाने नवीन कार्यक्रम चालविले जातात आणि अल्पसंख्यांकांची लोकसंख्या अधिक असणाऱ्या जिल्ह्यांमध्ये विकासात्मक प्रकल्पांच्या काही प्रमाणातील स्थानांना विचाराधीन घेतले जाते. त्याप्रमाणे सर्व अनुसूचित वाणिज्य बँकानां परिपत्र संदर्भ आरपीसीडी.एसपी. २२/०९.१०.०१/२००६-०७ दिनांक १ सप्टेंबर २००६ प्रमाणे, प्राथमिक क्षेत्रातील कर्जाच्या एकुण उद्देशामध्ये आणि दुय्यम उद्देशांमध्ये १० / एवढा दुर्बळ जनसमुदायांचा विचार केल्याची खात्री करुन घेण्याचा, तसेच अल्पसंख्यांक समुदायांना देखील कर्जांमध्ये एकसमान हिस्सा मिळेल याची काळजी घेतली गेल्याची शाश्वती करुन घेण्याचा सल्ला दिला जातो. अग्रणी बँकांना जिल्हा ऋण योजनांची निर्मिती करीत असताना या आवश्यकतेला डोळ्यांपुढे ठेवण्याचा सल्ला दिला जातो.

एकूण प्राधान्य क्षेत्रातील अग्रिम राशींच्या तुलनेत, उल्लेखिलेल्या अल्पसंख्यांक जमातींना दिल्या गेलेल्या, प्राधान्य क्षेत्रातील अग्रिम राशींचे संपलेल्या अर्धवर्षासाठी असलेले विवरणपत्र

(परिच्छेद ५.१अनुसार)

(खात्यांची संख्या - प्रत्यक्ष)

(रक्कम रुपये लक्षमध्ये)

बँकेचे नाव ______________________ बँकेचा कोड ____________

भाग'अ' - ज्ञात / ओळखलेल्या जिल्ह्यांसाठी

			ख्रिश्चन्स		मुस्लिम		बौध्द		शीख		झोरास्ट्रियन		एकूण 'अ'		इतर 'ब'		एकूण पी/एस	
			(१०)		(२०)		(३०)		(४०)		(५०)				(९०)		ज्ञात जिल्ह्यांमधील अग्रिम राशी 'क' (९९)	
			खात्यांची संख्या	ओ/एस रक्कम	खात्यांची संख्या	ओ/एस रक्कम	खात्यांची संख्या	ओ/एस रक्कम	खात्यांची संख्या	ओ/एस रक्कम	खात्यांची संख्या	ओ/एस रक्कम	खात्यांची संख्या	ओ/एस रक्कम	खात्यांची संख्या	ओ/एस रक्कम	खात्यांची संख्या	ओ/एस रक्कम
	अंदमान्स																	
१	निकोबार्स	१९५																
२	अंदमान्स	१९४																
	आंन्ध्र प्रदेश																	
३	हैद्राबाद	८००																
	अरुणाचल प्रदेश																	
४	तैवांग	९९																
५	छांगलांग	४००																
६	तिराप	९८																
७	पश्चिम कमांग	९०																
८	पतम पारे	४०१																
९	लोअर सुभानशिरी	९५																
१०	ईस्ट कमांग	९१																
	आसाम																	
११	धुबरी	१९																
१२	गोलपारा	३																
१३	बारपेटा	२१																
१४	हैलकंडी	४																
१५	करीमगंज	१७																
१६	नार्गॉन	१४																
१७	मारीगॉन	५																
१८	दार्रंग	७																
१९	बोनगैगॉन	२																
२०	काछर	२२																
२१	कोक्राझर	२०																
२२	उत्तर काछर हिल्स	१८																

२३	कामरुप	१																
	बिहार																	
२४	किशनगंज	४९																
२५	काथिर	७१																
२६	अरारिया	८३																
२७	पुर्णिया	७८																
२८	सितामार्थी	५०																
२९	दरभंग	७४																
३०	पश्चिम चंपरण	६४																
	दिल्ली																	
३१	मध्य																	
३२	नॉर्थ वेस्ट																	
	गोवा																	
३३	साऊथ गोवा	६९२																
	हरियाणा																	
३४	गुरगाव	३५०																
३५	सिरसा	३५२																
	हिमाचल प्रदेश																	
३६	लाहुल आणि स्पिटी	४७४																
३७	किन्नारु	४७६																
	जम्मु आणि काश्मिर																	
३८	लेह (लडाख)	४५८																
	झारखंड																	
३९	पाकारु	६९																
४०	साहिबगंज	३९																
४१	गुमला	४३																
४२	रांची	८७																
	कर्नाटक																	
४३	दक्षिण कॅनडा	८८०																
४४	बिदार	८६६																
४५	गुलबर्ग	८६४																
	केरळ																	
४६	मल्लापुरम	९८३																
४७	एर्नाकुलम	९७०																
४८	कोट्टयम	९६८																
४९	ईडुक्की	९७६																
५०	वायानाड	९८८																
५१	पटानामथिट्टा	९७८																
५२	कोझिकोडे	९८०																
५३	कासारगोड	९८९																
५४	थ्रिस्सुर	९७२																
५५	कान्नुर	९८५																
५६	कोल्लम	९६३																
५७	तिरुवनंतपुरम	९६०																
५८	पालकाड	९७४																
५९	अलापुझा	९६६																

	मध्य प्रदेश																	
६०	भोपाळ	७६४																
	महाराष्ट्र																	
६१	अकोला	६४६																
६२	मुंबई	६००																
६३	औरंगाबाद	६२४																
६४	मुंबई (सबअर्बन)																	
६५	अमरावती	६४४																
६६	बुलढाणा	६४८																
६७	परभणी	६२६																
६८	वाशिम	६४७																
६९	हिंगोली	६२७																
	मणिपुर																	
७०	तामेन्लाँग	१५६																
७१	उर्खरुल	१५४																
७२	छुराछंदपुर	१५२																
७३	चांडेल	१५७																
७४	सेनापती	१५०																
७५	थोऊबाल	१५३																
	मेघालय																	
७६	वेस्ट गारो हिल्स	२४																
	मिझोराम																	
७७	लाऊंगल्टाइ	८९८																
७८	मामित	३३																
	ओडिसा																	
७९	गजपती	१६१																
	पाँडिचेरी																	
८०	माहे	९९४																
	राजस्थान																	
८१	गंगानगर	५१८																
	सिक्कीम																	
८२	नॉर्थ	१९८																
८३	साऊथ	१९९																
८४	ईस्ट	१९६																
८५	वेस्ट	१९७																
	तमिळनाडू																	
८६	कन्याकुमारी	९३६																
	उत्तर प्रदेश																	
८७	रामपुर	२८०																
८८	बिजनोर	२७६																
८९	मोरादाबाद	२७८																
९०	सहरणपुर	२७४																
९१	मुझाफ्फरन नगर	२७२																
९२	मिरट	२७०																
९३	बाहरीछ	२४४																
९४	बलरामपुर	२४१																

९५	गाझियाबाद	२६९																
९६	पिलभित	२४९																
९७	बरेली	२५०																
९८	सिद्धार्तनगर	२५७																
९९	सरस्वती	२४६																
१००	ज्योतीबा फुले नगर	२७९																
१०१	बागपथ	२७५																
१०२	बुलंदशहर	२६८																
१०३	शहाजनपुर	२५२																
१०४	बदाउन	२६७																
१०५	बाराबंकी	२०२																
१०६	खैरी	२४७																
१०७	लखनऊ	२००																
	उत्तरांचल																	
१०८	हरिद्वार	२७७																
१०९	उधम सिंग नगर	२१९																
	पश्चिम बंगाल																	
११०	मुर्शिदाबाद	१२६																
१११	मलदाह	१२८																
११२	उत्तर दिनाजपुर	१३०																
११३	बिरभुम	१२२																
११४	साऊथ २४ - परगणाज	१०३																
११५	नदिया	१२४																
११६	दक्षिण दिनाजपुर	१३१																
११७	हौराह	११०																
११८	नॉर्थ २४ - परगणाज	१०१																
११९	कोच बिहार	१३६																
१२०	कोलकाता	१००																
१२१	बर्धमान	१२०																
	एकूण																	

बँकेचे नाव ____ बँकेचा कोड ____________

भाग 'ब' – देशातील सर्व जिल्ह्यांसाठी

			खिश्चन्स		मुस्लिम		बौध्द		शीख		झोरास्ट्रियन		एकूण 'अ'		इतर 'ब'		एकूण पी/एस	
			(१०)		(२०)		(३०)		(४०)		(५०)				(९०)		ज्ञात जिल्ह्यांमधील अग्रिम राशी 'क' (९९)	
			खात्यांची संख्या	ओ/एस रक्कम	खात्यांची संख्या	ओ/एस रक्कम	खात्यांची संख्या	ओ/एस रक्कम	खात्यांची संख्या	ओ/एस रक्कम	खात्यांची संख्या	ओ/एस रक्कम	खात्यांची संख्या	ओ/एस रक्कम	खात्यांची संख्या	ओ/एस रक्कम	खात्यांची संख्या	ओ/एस रक्कम
१	हरियाणा	३४																
२	हिमाचल प्रदेश	४६																
३	जम्मु आणि काश्मिर	४४																
४	पंजाब	३०																
५	राजस्थान	५०																
६	चंदिगढ	३९																
७	दिल्ली	२९																
८	आसाम	१																
९	मणिपुर	१५																
१०	मेघालय	४																
११	नागालँड	१४																
१२	त्रुपिरा	१८																
१३	अरुणाचल प्रदेश	९																
१४	मिझोराम	३																
१५	सिक्कीम	१७																
१६	बिहार	६																
१७	ओडिसा	१६																
१८	पश्चिम बंगाल	१०																
१९	अंदमान आणि निकोबार	१९																
२०	मध्य प्रदेश	७०																
२१	उत्तर प्रदेश	२०																
२२	गुजरात	५४																
२३	महाराष्ट्र	६०																
२४	गोवा	६८																
२५	दमण आणि दीव	६७																
२६	दादरा नगर हवेली	६९																
२७	आंन्ध्र प्रदेश	८०																
२८	कर्नाटक	८४																
२९	केरळ	९६																
३०	तमिळनाडू	९०																
३१	पाँडिचेरी	९९																
३२	लक्षद्वीप	८९																
	संपूर्ण भारत																	

अधिकतर अल्पसंख्यांक असलेल्या जिल्ह्यांची यादी

(परिच्छेद ३.३, ५.३ आणि ७.१ अनुसार)

२९ राज्यात (अल्पसंख्यांक बहुसंख्येने असलेली सहा राज्ये/केंद्र शासित प्रदेश सोडून) २५% व अधिक अल्पसंख्यांकांची लोकसंख्या असलेल्या जिल्ह्यांची यादी

अनु. क्र.	राज्य	अनु. क्र.	जिल्हा	एकूण लोकसंख्या	मुस्लिम लोकसंख्या	एकूण लोकसंख्येतील मुस्लीम%	ख्रिश्चन लोकसंख्या	एकूण लोकसंख्येतील ख्रिश्चन %	शिखांची लोकसंख्या	एकूण लोकसंख्येतील शीखा%	बौद्धांची लोकसंख्या	एकूण लोकसंख्येतील बौद्धांचे %	अल्पसंख्यांकांची एकूण लोकसंख्या	अल्पसंख्यांकांच्या लोकसंख्येचे %
१	**२**	**३**	**४**	**५**	**६**	**७**	**८**	**९**	**१०**	**११**	**१२**	**१३**	**१४**	**१५**
१	अंदमान्स (२)	१	निकोबार्स	४२०६८	२१३१	५	२८१४५	६७	५०८	१	४०	०	३०, ८२४	७३
	अंदमान्स	२	अंदमान्स	३१४०८४	२७१३४	९	४९०३३	१६	१०७९	०	३८१	०	७७६२७	२५
२	आन्ध्र प्रदेश (१)	३	हैद्राबाद	३८२९७५३	१५७६५८३	४१	९२९१५	२	१०९५१	०	८३२	०	१६८१२८१	४४
३	अरुणाचल प्रदेश (७)	४	तैवांग	३८९२४	२२५	१	३०८	१	४२०	१	२९०८३	७५	३००३६	७७
	अरुणाचल प्रदेश	५	छांगलांग	१२५४२२	११६३	१	२१९३१	१७	४७	०	४२७४४	३४	६५८८५	५३
	अरुणाचल प्रदेश	६	तिराप	१००३२६	७५६	१	५०१९९	५०	९९	०	६७५	१	५१७२९	५२
	अरुणाचल प्रदेश	७	पश्चिम कामेंग	७४५९९	११५९	२	२४६२	३	४२६	१	३३१०४	४४	३७१५१	५०
	अरुणाचल प्रदेश	८	पापुम पारे ।	१२२००३	५३१८	४	३६५७४	३०	२६३	०	३३३०	३	४५४८५	३७
	अरुणाचल प्रदेश	९	पूर्व कामेंग	५७१७९	३८४	१	१४५५०	२५	४६	०	७०५	१	१५६८५	२७
	अरुणाचल प्रदेश	१०	लोअर शुभन्श्री	९८२४४	८३०	१	२४०७८	२५	५२	०	२८४	०	२५२४४	२६
४	आसाम (१३)	११	धुब्री	१६३७३४४	१२१६४५५	७४	१२४७७	१	१५९	०	२९२	०	१२२९३८३	७५
	आसाम	१२	गोल्पारा	८२२०३५	४४१५१६	५४	६४६६२	८	१०८	०	१७८	०	५०६४६४	६२
	आसाम	१३	बारपेटा	१६४७२०१	९७७९४३	५९	५२६७	०	२५८	०	१९४	०	९८३६६२	६०
	आसाम	१४	हैलाकान्डी	५४२८७२	३१२८४९	५८	५४२४	१	९	०	५८९	०	३१८८७१	५९
	आसाम	१५	करीमगंज	१००७९७६	५२७२१४	५२	८७४६	१	१२८	०	३४६	०	५३६४३४	५३
	आसाम	१६	नागॉन	२३१४६२९	११८०२६७	५१	२१४७३	१	३०५५	०	१०५८	०	१२०५८५३	५२
	आसाम	१७	मारीगॉन	७७६२५६	३६९३९८	४८	७५९	०	६९	०	८४	०	३७०३१०	४८
	आसाम	१८	दार्रंग	१५०४३२०	५३४६५८	३६	९७३०६	६	५२०	०	१८७१	०	६३४३५५	४२
	आसाम	१९	बोन्गाईगॉन	९०४८३५	३४८५७३	३९	१८७२८	२	५१२	०	३३०	०	३६८१४३	४१
	आसाम	२०	कच्छर	१४४४९२१	५२२०५१	३६	३१३०६	२	६२८	०	७४२	०	५५४७२७	३८
	आसाम	२१	कोकराजिहार	९०५७६४	१८४४४१	२०	१२४२७०	१४	१३३	०	१५७४	०	३१०४१८	३४
	आसाम	२२	नॉर्थ कच्छर हिल्स	१८८०७९	४६६२	२	५०१८३	२७	२२०	०	८५७	०	५५९२२	३०
	आसाम	२३	करामपुर	२५२२३२४	६२५००१	२५	४४२५७	२	४७९७	०	१७०९	०	६७५७६५	२७
५	बिहार(४)	२४	किशनगंज	१२९६३४८	८७६१०५	६८	२८५६	०	४९२	०	३९८	०	८७९८५१	६८
	बिहार	२५	कठीहार	२३९२६३८	१०१७४९५	४३	४९९४	०	२२२५	०	८४	०	१०२४७९८	४३
	बिहार	२६	अरीरिया	२१५८६०८	८८७९७२	४१	१२५१	०	४६९	०	१०९१	०	८९०७८३	४१
	बिहार	२७	पुर्णिया	२५४३९४२	९३५२३९	३७	४३९२	०	१३९४	०	७७	०	९४११०२	३७
६	दिल्ली(२)	२८	मध्य ।	६४६३८५	१९३१३७	३०	४६२८	१	१७१२६	३	३८३	०	२१५२७४	३३
	दिल्ली	२९	नॉथ ईस्ट ।	१७६८०६१	४८१६०७	२७	७६४०	०	१८५०५	१	४८०२	०	५१२५५४	२९
७	गोवा(१)	३०	साऊथ गोवा	५८९०९५	४८८२७	८	२२३१७८	३८	५७२	०	१७४	०	२७२७५१	४६
८	हरियाणा (२)	३१	गुरगाव	१६६०२८९	६१७९१८	३७	३२५८	०	६६७२	०	८३८	०	६२८६८६	३८
	हरियाणा	३२	सिर्सा						३०२९४					२८
९	हिमाचल प्रदेश (२)	३३	लाहुला आणि स्पिटी	११९६६४९ ३३२२४	७२५६ १३४	१ ०	१६४८ ८४	० ०	२ ३४	२७ ०	३०६ १९५३५	० ५९	३११९५२ १९७८७	६०
	हिमाचल प्रदेश	३४	किन्नारु	७८३३४	३०६	०	३२४	०	२५६	०	१९४०५	२५	२०२९१	२६
१०	झारखंड (३)	३५	पकारु ।	७०१६६४	२२७०६९	३२	४१०९९	६	४५६	०	५२	०	२६८६७६	३८

	झारखंड	३६	साहिबगंज	९२७७७०	२९००६०	३१	५८७२३	६	२९०	०	४०	०	३४९११३	३८
	झारखंड	३७	गुमला	१३४६७६७	५९७५२	४	४२५१०७	३२	५११	०	२४५	०	४८५६१५	३६
११	कर्नाटक (२)	३८	दक्षिण कॅनडा	१८९७७३०	४१८९०४	२२	१६४९८२	९	३५२	०	५१३	०	५८४७५१	३१
	कर्नाटक	३९	बिदार	१५०२३७३	२९५७६	२०	४३१५०	३	६५४	०	१२२०८३	०	४६१६४९	३१
१२	केरळ (१४)	४०	मालाप्पुरम्	३६२५४७१	२४८४५७६	६९	८०६५०	२	२२१	०	३८७	०	२५६५८३४	७१
	केरळ	४१	एर्नाकुलम्	३१०५७९८	४५१७६४	१५	१२०४४७१	३९	७०८	०	२२०	०	१६५७१६३	५३
	केरळ	४२	कोट्टायम	१९५३६४६	११६६८६	६	८७१३७१	४५	४३	०	७७	०	९८८१७७	५१
	केरळ	४३	इड्डुकी	११२३२२१	८१२२२	७	४८०१०८	४३	१२५	०	५९	०	५६१५१४	५०
	केरळ	४४	वायानाड	७८०६१९	२०९७५८	२७	१७५४९५	२२	१७	०	४२	०	३८५३१२	४९
	केरळ	४५	पथानामथिट्टा	१२३४०१६	५६४५७	५	४८१६०२	३९	८१	०	६४	०	५३८२०४	४४
	केरळ	४६	कोझिकोडे	२८७९१३१	१०७८७५०	३७	१२७४६८	४	८३	०	५६	०	१२०६३५७	४२
	केरळ	४७	कासारागॉड	१२०४०७८	४१३०६३	३४	८४८९१	७	८५	०	४२	०	४९८०८१	४१
	केरळ	४८	त्रिसुर	२९७४२३२	४८८६९७	१६	७२०१५२	२४	१३०	०	१६३	०	१२०९१४२	४१
	केरळ	४९	कन्नुर	२४०८९५६	६६५६४८	२८	२६१०१९	११	३२१	०	११८	०	९२७०९७	३८
	केरळ	५०	कोल्लम	२५८५२०८	४७४०७१	१८	४२३७४५	१६	१९८	०	२१४	०	८९८२२८	३५
	केरळ	५१	तिरुवनंतपुरम्	३२३४३५६	४३१५१२	१३	५९५५६३	१८	३३५	०	२७०	०	१०२७६८०	३२
	केरळ	५२	पाल्लाकाड	२६१७४८२	७०३५९६	२७	१०९२४९	४	२३२	०	११३	०	८१३१९०	३१
	केरळ	५३	अलप्पापुझा	२१०९१६०	२०८०४२	१०	४४१६४३	२१	१९२	०	२०२	०	६५००७९	३१
१३	मध्य प्रदेश (१)	५४	भोपाळ	१८४३५१०	४२१३६५	२३	२०४२९	१	११३४०	१	२०५६१	१	४७३६९५	२६
१४	महाराष्ट्र (९)	५५	अकोला	१६३०२३९	२९६२७२	१८	३४९४	०	१२०१	०	२९३१८४	१८	५९४१५१	३६
	महाराष्ट्र	५६	मुंबई	३३३८०३१	७३४४८४	२२	१०६२४०	३	१६३३०	०	१६१४१७	५	१०१८४७१	३१
	महाराष्ट्र	५७	औरंगाबाद	२८९७०१३	५६९५१६	२०	१५५५८	१	४४५२	०	२४७२२२	९	८३६७४८	२९
	महाराष्ट्र	५८	मुंबई (सबअर्बन) ।	८६४०४४१९	१४८८९८७	१७	३४०१६६	४	५३२७१	१	४६४३५४	५	२३४६७७८	२७
	महाराष्ट्र	५९	अमरावती	२६०७१६०	३४७२५०	१३	७३१५	०	२९४०	०	३५०४०३	१३	७०७९०८	२७
	महाराष्ट्र	६०	बुलढाणा	२२३२४८०	२८५३८७	१३	२५४५	०	१५०१	०	३०६५०३	१४	५९५९३६	२७
	महाराष्ट्र	६१	परभणी	१५२७७१५	२४३९३५	१६	१३६८	०	७८९	०	१५३२३१	१०	३९९३२३	२६
	महाराष्ट्र	६२	वाशिम ।	१०२०१६	१११८६३	११	१२११	०	५००	०	१५०५८०	१५	२६४१५४	२६
	महाराष्ट्र	६३	हिंगोली ।	९८७१६०	१०३१९९	१०	४६८	०	४७४	०	१४७९२७	१५	२५२०६८	२६
१५	मणिपुर (६)	६४	तामेंगलाँग	१११४९९	१४३१	१	१०५७९१	९५	६७	०	७	०	१०७२९६	९६
	मणिपुर	६५	उखरुल	१४०७७८	८८१	१	१३३९६६	९५	९६	०	८४	०	१३५०२७	९६
	मणिपुर	६६	चुराचंदपुर	२२७९०५	२५७३	१	२१३१८६	९४	१२५	०	४७	०	२१५९३१	९५
	मणिपुर	६७	चांडेल	११८३२७	२३१८	२	१०९१२८	९२	१२५	०	६०	०	१११६३१	९४
	मणिपुर	६८	सेनापती	१५६५१३	६७३	०	१२२७२४	७८	१५४	०	१२८१	१	१२४७९६	८०
			(एक्सक्ल्युसिव्ह ३ सब-डिव्हिजन्स)											
	मणिपुर	६९	थोऊबाल	३६४१४०	८६८४९	२४	५१३६	१	१०२	०	५४	०	९२१४१	२५
१६	ओडिसा (१)	७०	गजपती।	५१८८९७	१६२३	०	१७३६६३	३३	२	०	१९७२	०	१७७२६०	३४
१७	पाँडिचेरी (१)	७१	माहे	३६८२८	११४११	३१	८१६	२	०	०	१	०	१२२२८	३३
१८	राजस्थान (१)	७२	गंगानगर	१७८९४२३	४२४४२	२	१६६१	०	४४१४०९	२५	९७१	०	४८६४८३	२७
१९	सिक्कीम (४)	७३	नॉर्थ	४१०३०	३९१	१	१६२३	४	१४६	०	२२६०३	५५	२४७६३	६०
	सिक्कीम	७४	साऊथ	१३१५२५	१७००	१	१२७५७	१०	५७	०	३११०९	२४	४५६२३	३५
	सिक्कीम	७५	ईस्ट	२४५०४०	४७८९	२	१४५०२	६	९५८	०	६४७२९	२६	८४९७८	३५
	सिक्कीम	७६	वेस्ट	१२३२५६	८१३	१	७२३३	६	१५	०	३३६०१	२७	४१६६२	३४
२०	तामिळनाडु (१)	७७	कन्याकुमारी	१६७६०३४	७०३६०	४	७४५४०६	४४	३१	०	२६	०	८१५८२३	४९
२१	उत्तरप्रदेश (१५)	७८	रामपुर	१९२३७३९	९४५२७७	४९	७२९७	०	६१७१७	३	२२२७	०	१०१६५१८	५३
	उत्तरप्रदेश	७९	मोरादाबाद	३८१०९८३	१७३५३८	४६	८८३२	०	८६१०	०	२४३६	०	१७५५२५९	४६

					१									
	उत्तरप्रदेश	८०	बिजनोर	३१३१६१९	१३०६३२९	४२	३४११	०	४८७२५	२	३३७६	०	१३६१८४१	४३
	उत्तरप्रदेश	८१	सहरणपुर	२८९६८६३	११३२९१९	३९	५०३९	०	२०६९३	१	३६४५	०	११६२२९६	४०
	उत्तरप्रदेश	८२	ज्योतिबा फुले नगर ।	१४९९०६८	५९०३०८	३९	४२०६	०	५५७८	०	२४८	०	६००३४०	४०
	उत्तरप्रदेश	८३	मुझफ्फरनगर	३५४३३६२	१३४९६२९	३८	३३०३	०	१८९९८	१	२३५६	०	१३७४२८६	३९
	उत्तरप्रदेश	८४	बलरामपुर ।	१६८२३५०	६१७६७५	३७	१२८५	०	१३३४	०	२९५०	०	६२३२४४	३७
	उत्तरप्रदेश	८५	बरुच	२३८१०७२	८२९३६१	३५	२१९६	०	७६२३	०	३२९६	०	८४२४७६	३५
	उत्तरप्रदेश	८६	बरेली	३६१८५८९	१२२६३८६	३४	९२६९	०	२८९७१	१	७३३३	०	१२७१९५९	३५
	उत्तरप्रदेश	८७	मिरट	२९९७३६१	९७५७१५	३३	७४२०	०	२६४३४	१	२७६९	०	१०१२३३८	३४
	उत्तरप्रदेश	८८	सिद्धार्थनगर	२०४००८५	६००३३६	२९	१२८०	०	१२८०	०	७९३०	०	६१०८२६	३०
	उत्तरप्रदेश	८९	पिलभित	१६४५१८३	३९०७७३	२४	१७८७	०	७५४७९	५	१८२८	०	४६९८६७	२९
	उत्तरप्रदेश	९०	सरस्वती ।	११७६३९१	३०११९७	२६	६४२	०	८२८	०	५९६	०	३०३१८३	२६
	उत्तरप्रदेश	९१	बागपथ ।	११६३९९१	२८७८७१	२५	१०९६	०	१०३२	०	३२२	०	२९०३२१	२५
	उत्तरप्रदेश	९२	गझियाबाद	३२९०५८६	७८२९१५	२४	८८०९	०	२१०१७	१	३२९८	०	८१६०३९	२५
२२	उत्तरांचल (२)	९३	हरिद्वार	१४४७१८७	४७८२७४	३३	३०४८	०	१७३२६	१	६७४	०	४९९३२२	३५
	उत्तरांचल	९४	उधम सिंग नगर।	१२३५६१४	२५४४०७	२१	३८८०	०	१४१४६२	११	१४३९	०	४०११८८	३२
२३	पश्चिम बंगाल ९	९५	मुर्शिदाबाद	५८६६५६९	३७३५३८०	६४	१३७२३	०	४०२	०	२४४	०	३७४९७४९	६४
	पश्चिम बंगाल	९६	मलदाह	३२९०४६८	१६३६१७१	५०	८३८८	०	२८३	०	१६४	०	१६४५००६	५०
	पश्चिम बंगाल	९७	दक्षिण दिनाजपुर	२४४१७९४	११५६५०३	४७	१३१७२	१	२५२	०	३३५	०	११७०२६२	४८
	पश्चिम बंगाल	९८	बिरभुम	३०१५४२२	१०५७८६१	३५	७३८२	०	३४७	०	२२२	०	१०६५८१२	३५
	पश्चिम बंगाल	९९	साऊथ २४ - परगणाज	६९०६६८९	२२९५९६७	३३	५२८३५	१	१६८०	०	१७९९	०	२३५२२८१	३४
	पश्चिम बंगाल	१००	नदिया	४६०४८२७	११७०२८२	२५	२९५६३	१	६९९	०	६३५	०	१२०११७९	२६
	पश्चिम बंगाल	१०१	दक्षिण दिनाजपुर।	१५०३१७८	३६१०४७	२४	२२०३९	१	२१५	०	१७५	०	३८३४७६	२६
	पश्चिम बंगाल	१०२	हौराह	४२७३०९९	१०४४३८३	२४	६२८४	०	३७७९	०	१०८५	०	१०५५५३१	२५
	पश्चिम बंगाल	१०३	नॉर्थ २४ - परगणाज	८९३४२८६	२१६४०५८	२४	२०१३८	०	१०६७९	०	५८३९	०	२२००७१४	२५

आधी प्रसारित केलेल्या बरीच अल्पसंख्यांक लोकसंख्या असलेल्या १०३ जिल्ह्यांच्या यादीत समावेश न केलेल्या व अधिकतर अल्पसंख्यांक असलेल्या अतिरिक्त १८ जिल्ह्यांची यादी

अनुक्रमांक	राज्य	अनुक्रमांक	ओळखलेला (आयडेंडिफाईड) जिल्हा
१	जम्मु आणि काश्मिर	१	लेह (लडाख)
२	मेघालय	२	वेस्ट गारो हिल्स
३	मिझोराम	३	लाऊंगल्टाई
	मिझोराम	४	मामित
४	बिहार	५	सितामार्थी
	बिहार	६	दरभंगा
	बिहार	७	पश्चिम चंपारण

५	झारखंड	८	रांची
६	कर्नाटक	९	गुलबर्ग
७	उत्तर प्रदेश	१०	बुलंदशहर
	उत्तर प्रदेश	११	शहाजनपुर
	उत्तर प्रदेश	१२	बदाउन
	उत्तर प्रदेश	१३	बाराबंकी
	उत्तर प्रदेश	१४	खैरी
	उत्तर प्रदेश	१५	लखनऊ
८	पश्चिम बंगाल	१६	कोच बिहार
	पश्चिम बंगाल	१७	कोलकाता
	पश्चिम बंगाल	१८	बर्धमान

जोडपत्र ३

..........रोजी संपलेल्या एकूण प्राधान्य क्षेत्रातील अग्रिम राशींच्या तुलनेत, उल्लेखिलेल्या अल्पसंख्यांक जमातींना दिल्या गेलेल्या प्राधान्य क्षेत्रातील अग्रिम राशींचे संपलेल्या त्रैवार्षिक साठी असलेले विवरणपत्र --

(परिच्छेद ५.३ अनुसार)

जिल्ह्याचे नाव

जमातीचे नाव	**खात्यांची संख्या**		**थकबाकीची रक्कम**	
	मागील तिमाही	सध्याची तिमाही	मागील तिमाही	सध्याची तिमाही
अल्पसंख्याक जमाती				
ईसाई				
मुस्लिम				
बौद्ध				
सिख				
झोरास्ट्रीयन्स				
एकूण (१ ते ५)				
ज्ञात जिल्ह्यांमधील प्राधान्य क्षेत्रातील एकूण अग्रिम राशी (अ + ब)				
क मधील अ च्या भागाची टक्केवारी (%)				

टीप :

१. खात्यांची संख्या ही प्रत्यक्ष खात्यांची असावी.
२. थकबाकीची रक्कम रु. कोटींमध्ये

अल्पसंख्यांक जमातींना कर्ज सुविधा

मुख्य परिपत्रकात एकत्रित केलेल्या परिपत्रकांची यादी

अनु. क्र.	परिपत्रक क्र.	दिनांक	विषय
१	आरपीसीडी क्र.एसपी.बीसी.४/पीएस.१६०-८६-८७	२४.०७.८६	अल्पसंख्यांक जमातींना कर्ज सुविधा
२	आरपीसीडी क्र.एसपी.बीसी.९७/पीएस.१६०-८६-८७	२९-०७-८६	अल्पसंख्यांक जमातींना कर्ज सुविधा
३	आरपीसीडी क्र.एसपी. १३७८/पीएस.१६०-८६-८७	०९.०१.८७	अल्पसंख्यांक जमातींना कर्ज सुविधा
४	आरपीसीडी क्र.एसपी.१५६३/पीएस.१६०-८६-८७	११.०२.८७	अल्पसंख्यांक जमातींना कर्ज सुविधा
५	आरपीसीडी क्र.एसपी.बीसी.७५/पीएस.१६०-८६-८७	०८.०४.८७	अल्पसंख्यांक जमातींना कर्ज सुविधा
६	आरपीसीडी क्र.एसपी.बीसी. १४/पीएस.१६०-८७-८८	३१.०७.८७	अल्पसंख्यांक जमातींना कर्ज सुविधा
७	आरपीसीडी क्र.एसपी. ३७४/पीएस.१६०-८७-८८	३१.०७.८७	अल्पसंख्यांक जमातींना कर्ज सुविधा
८	आरपीसीडी क्र.एसपी.बीसी.४५/पीएस.१६०/८७-८८	१६.१०.८७	अल्पसंख्यांक जमातींना कर्ज सुविधा
९	आरपीसीडी क्र.एसपी.बीसी.५५/पीएस.१६०-८७-८८	०२.११.८७	अल्पसंख्यांक जमातींना कर्ज सुविधा
१०	आरपीसीडी क्र.एसपी.बीसी.५६/पीएस.१६०-८७-८८	०२.११.८७	अल्पसंख्यांक जमातींना कर्ज सुविधा
११	आरपीसीडी क्र.एसपी. ६४९/पीएस.१६०-८८-८९	२७.०९.८८	अल्पसंख्यांकांच्या कल्याणासाठी प्रधानमंत्र्यांची १५ कलमी योजना
१२	आरपीसीडी क्र.एसपी.बीसी.४६/पीएस.१६०-८८-८९	१७.११.८८	अल्पसंख्यांक जमातींना कर्ज सुविधा
१३	आरपीसीडी क्र. स्टेट.बीसी.६६/ स्टेट - २०(सीबी)/८८-८९	२१.०१.८९	अल्पसंख्यांक जमातींना कर्ज सुविधा
१४	आरपीसीडी क्र. एलबीएस.१२१/एलबीएस.३४-८८/८९	०७.०६.८९	राज्य अल्पसंख्यांक आयोग/मंडळे किंवा राज्यस्तरीय अल्पसंख्यांक वित्त निगम आणि एसटी/एससी निगम ह्यांच्या प्रतिनिधींचा डीएलआरसी आणि एसएलआरएम मध्ये समावेश
१५	आरपीसीडी क्र.एसपी.बीसी.३७/सी४५३(यु)८९-९०	०३.१०.८९	डीआरआय योजना राज्य अल्पसंख्यांक वित्त/ विकास निगम ह्यांच्यामार्फत अग्रिम राशी
१६	आरपीसीडी क्र.एसपी.बीसी. १२४/पीएस.१६०-८९-९०	२६.०६.९०	अल्पसंख्यांक जमातींना कर्ज सुविधा
१७	आरपीसीडी क्र.एसपी.बीसी.८०/पीएस.१६०-९२-९३	१०.०३.९३	अल्पसंख्यांक जमातींना कर्ज सुविधा – तिमाही विवरणपत्र
१८	आरपीसीडी क्र.एसपी. १९३४/पीएस.१६०-९२-९३	२२.०६.९३	अल्पसंख्यांक जमातींना कर्ज सुविधा
१९	आरपीसीडी क्र.एसपी.बीसी.१७/पीएस.१६०-९३-९४	१०.०८.९३	अल्पसंख्यांक जमातींना कर्ज सुविधा–

			कर्मचाऱ्यांना प्रशिक्षण
२०	आरपीसीडी क्र.एसपी.बीसी.३२/पीएस.१६०-९३-९४	०६.०९.९३	अल्पसंख्यांक जमातींना कर्ज सुविधा— सुधारित नमुना
२१	आरपीसीडी क्र.एसपी.बीसी.५०/पीएस.१६०-९३-९४	१३.१०.९३	अल्पसंख्यांक जमातींना कर्ज सुविधा— सुधारित नमुना
२२	आरपीसीडी क्र.एसपी.बीसी.८३/पीएस.१६०/ ९३-९४	०७.०१.९४	अल्पसंख्यांक जमातींना कर्ज सुविधा - तिमाही विवरण पत्र
२३	आरपीसीडी क्र.एसपी.बीसी.१६६/पीएस.१६०-९३-९४	१५.०६.९४	अल्पसंख्यांक जमातींना कर्ज सुविधा - ४१ ज्ञात जिल्हे
२४	एलबीएस. बीसी.२९/०२.०३.०१-९४-९५	३१.०८.९४	राज्य अल्पसंख्यांक आयोग/मंडळे किंवा राज्य अल्पसंख्यांक वित्त निगम ह्यांच्या प्रतिनिधींचा एसएलबीसी मध्ये समावेश
२५	आरपीसीडी क्र.एसपी.बीसी.७९/०९.१०.०१-९४-९५	०९.१२.९४	उल्लेखिलेल्या अल्पसंख्यांक जमातींची यादी - नवबौद्धांच्या ऐवजी बैद्धांचा समावेश
२६	आरपीसीडी क्र.एसपी.बीसी.३३/०९.१०.०१-९६-९७	०७.०९.९६	अल्पसंख्यांक जमातींना कर्ज सुविधा
२७	आरपीसीडी क्र.एसपी.बीसी.४३/०९.१०.०१-९६-९७	१०.१०.९६	अल्पसंख्यांक जमातींना कर्ज देणे - सूचना/निदेशांचा सारांश
२८	आरपीसीडी क्र.एसपी.बीसी.१०८/०९.१२.०१-९६-९७	२८.०२.९७	राष्ट्रीय अल्पसंख्यांक विकास व वित्त निगम (एनएमडीएफसी)
२९	आरपीसीडी क्र.एसपीबीसी.१३/०९.१०.०१/ ०१-०२	१३.०८.०१	अल्पसंख्यांक जमातींना कर्ज सुविधा - मूल्यांकन अभ्यास
३०	आरपीसीडी क्र.एसपी. १०७४/०९.१०.०१-२००१-०२	२१.०१.०२	अल्पसंख्यांकांत जमातींना कर्ज पुरवठा वाढविणे
३१	आरपीसीडी क्र.एसपी.बीसी.६२/०९.१०.०१ /२००१-०२	०४.०२.०२	अल्पसंख्यांकांत जमातींना कर्ज पुरवठा वाढविणे
३२	आरपीसीडी एसपी.बीसी.क्र.२२/०९.१०.०१/ २००६-०७	१.९.२००६	अल्पसंख्यांकांच्या कल्याणासाठी प्रधानमंत्र्यांची १५ कलमी योजना
३३	आरपीसीडी एसपी.बीसी.क्र.८३/०९.१०.०१/ २००६-०७	२७.४.२००७	किमान २५% एवढीअल्पसंख्याकांची लोकसंख्या असलेल्या, जेथे अल्पसंख्याकच बहुसंख्येने आहेत अशी राज्ये/युटी सोडून (जे अँड के, पंजाब, मेघालय, मिझोराम, नागालँड व लक्षद्वीप) अल्पसंख्याकांची घनता असलेल्या १०३ जिल्ह्यांची यादी.
३४	आरपीसीडी एसपी.बीसी.क्र.१३/०९.१०.०१/ २००७-०८	१६.०७.०७	१०३ जिल्ह्यांच्या यादीत समाविष्ट न केलेल्या व लक्षणीय अशी अल्पसंख्याकांची लोकसंख्या असलेल्या, अल्पसंख्याकांची घनता असलेल्या १८ अतिरिक्त जिल्ह्यांची पूर्वी प्रसृत केलेली यादी.